

איש לרעהו

לקט אפרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פגדולי ישראל,
על מדות טובות
שפביאות לאהבת
הזולת, הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש יב טבת תשע"ב: הדלקת נרות - ירושלים 4:14 תל-אביב 4:28 חיפה 4:18 מוצאי שבת - ירושלים 5:30 תל-אביב 5:31 חיפה 5:29 ר"ת 6:07

פרשת ויחי

ניחום ועידוד לרעהו

דברי ניחום ועידוד

יהודי חרדי ישיש, נכנס אל הגראי"ל שטיינמן שליט"א וביכה על מר גורלו שזקק לעזרת ילדיו. "אני אדם בעל אמצעים ב"ה" - סיפר הקשיש - "במשך כל השנים תמכתי כלכלית בילדי" שלמדו בכוללים, ועקב תמיכתי היתה להם אפשרות להמשיך וללמוד, ואילו עתה התהפך עלי הגלגל והם צריכים לתמוך בי ולסייע לי לתפקד, והדבר גורם לי למרירות קשה".

ניחמו ועודדו הגראי"ל בדברים הבאים: "אתה אומר שעכשיו אינך מסייע להם. ואני טוען שמצבך הפוך! דוקא כשאתה במצב כזה הינך עוזר להם יותר! שכן כשתמכת בהם בכסף אף שזו מצוה גדולה, אבל האם הכסף היה שלך? הרי הממון והפרנסה בידי שמים ואתה רק העברת את הכסף מרשותך לרשותם.

אבל כיום, כשהנך זקוק לעזרת בניך והם כילדים מחונכים באים לסייע בידך, הרי אתה תומך בהם עוד יותר בכך שהינך מזכה אותם במצוה הגדולה של כיבוד אבו וזוהי העזרה הגדולה ביותר שהינך מגיש להם בחייהם..."

עפ"י חו' "קול ברמה"

"כל דבר שבור אפשר לתקן..."

פעם הגיעו הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל ורבי הירש פאלי זצ"ל בצוותא בשעת הצהריים אל בית המדרש פרושים אשר בגבעת שאול, כדי לשוחח עם הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן אודות ענין נצרך. והנה רואים הם את רבי מרדכי ופטיש בידו עומד ומתקן את הטעון תיקון בבית המדרש. לחש רבי מאיר לרעהו בהתפעלות: "הבט עליו! הרי הוא עובד את הקב"ה בתיקון כסא, כשם שהוא עובד את בוראו בעומדו בתפלתו..."

עודם עומדים ונפעמים מול המחזה, נפנה אליהם רבי מרדכי ואומר להם: "למדתי עתה דבר נפלא: כל דבר שבור אפשר לתקן, לא רק כסא או שולחן, גם אדם שבור ורצוף אין להתייאש ממנו, ובכל מצב אפשר לתמוכו ול"לתקנו"..."

יחיד ודורו

לנחם ולעודד את הזולת השרוי בצער ובדאגה ולהפיס דעתו בדברים המתקבלים על הלב !

נלמד מהפסוק: "וינחם אותם וידבר על לבם" ... (פרק כ"א)

ואמרו חז"ל: מלמד שאמר להם דברים המתקבלים על הלב. ומה עשרה נרות לא יכלו לכבות נר אחד, היאך יכול נר אחד לכבות עשרה נרות (מגילה טז):

אמרו חז"ל (ב"ב ט:): "הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים, מתברך בי"א ברכות". לימדונו חז"ל שהמפייס בדברים מעלתו גדולה מהנתינה עצמה. על כך רומז הפסוק: "אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם וינחם אותם וידבר על לבם".

בא הפסוק ללמדנו שלא זו בלבד שהבטיח להם יוסף שיכלכל אותם ואת טפם, אלא אף הוסיף להם דברי ניחומים ופיוס. דברים המתקבלים על הלב, שיש בהם משום חידוש והוספה על מה שאמר להם "אנכי אכלכל". בבחינת לא זו אף זו. הוא שאמרו חז"ל שהמפייס את העני מעולה הוא מן ה"נותן".

בתשובה לאברך שבא להתייעץ עם הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל על "תרופה נגד חידקי היאוש בתורתו ובעבודתו החודרים לתוכו". הקדים לו רבי יצחק את עומק ההבדל שישנו בין צער ליאוש (הובא דבריו בספר הזכרון לבעל פחד יצחק) וכך אמר לו:

בודאי שישנם מצבים בחיים הגורמים לעגמת נפש. אמנם אף הצער עצמו הוא סימן של חיים, של תגובה חיה, ואילו יאוש אינו אלא עייפות מן החיים. מיואש ואיש חי הם שני קטבים הפוכים, שהם בבחינת כשזה קם זה נופל. תעשה לבן איש חי, וממילא אין דריסת רגל ליאוש.

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יצחק בן ר' אהרן זאב הכהן ז"ל

גלב"ע ביום י' טבת

פיוס ובקשת מחילה

החוטא לחברו צריך לפייסו ולבקש מחילתו!

נלמד מהפסוק: "ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישמטנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותו ויצוו את יוסף לאמר... אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמולך ועתה שא נא לפשע..." (פרק נ"ט, טז, יז)

ופירש רש"י (מהמד"ר): "מהו ויראו? הכירו במיתתו אצל יוסף, שהיו רגילים לסעוד על שולחנו של יוסף והיה מקרבן בשביל כבוד אביו, ומשמת יעקב לא קרבן". [ובתנחומא איתא: מה ראו שפחדו? ראו בעת שחזרו בקרובת אביהם שמברך על הנס שנעשה לו בבור שהשליכוהו בתוכו].

מדוע הוזקו האחים לפייס את יוסף אחר מות אביהם?

ולכאורה הדברים תמוהים ומשוללי הבנה, וצריכים עיון טובא: היאך עלתה על דעת האחים שבטי י"ה מחשבה כזו שיוסף ישיב להם על כל הרעה שגמלוהו, והלא הם ראו בעיניהם כיצד קיבלם יוסף בחיבה יתירה, ושמעו את דברי הפיוס החמים שיוסף הרעיף עליהם בהפגשו עמם: "אל תעצבו... כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם... ולא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים... וטרח ליתן להם את ההרגשה שלא רק שלא חטאו נגדו אלא אף הטיבו עמו ועם כל העולם [והיינו שגלגלו משמים זכות ע"י זכאי ולא חוב ע"י חייב]..."

ויתירה מזו פירש האור החיים הק' את הפסוק "אני יוסף אחיכם" - כלומר: "מתנהג אני עמכם במדת האחוה כאילו לא היה דבר המכירה מעולם ואפילו בזמן המכירה לא כהתה עין האחוה ממני". אחרי כל זה, היתכן שיהיה בכלל צד להסתפק ולהרהר שמא עדיין יש בלבו של יוסף הקפדה כל-שהיא עליהם? בוודאי שלא! וא"כ היאך עלה על דעתם כזו מחשבה מופקעת מכל הגיון, שיוסף לפתע פתאום יהפך ליבו עליהם לרעה עד כדי כך שהשב ישיב להם על כל הרעה שגמלוהו... לא פחות! ולכן חייבים הם לפייסו בדחיפות ולהתחנן בפניו, "אנא שא נא פשע אחיך...!"

זאת ועוד: הרי אם היה רוצה יוסף להרע להם [כפי שחששו], יכל לעשות כן מיד ברדתם למצרים עוד בטרם התוודעו להם. ולא הרע להם כי אמר "את האלקים אני ירא". וגם לאחר התוודעו להם, אם נאמר שלא הרע להם מפני מורא אביו, היה עכ"פ יכול לכל הפחות שלא להראות להם חיבה יתירה כזו ולא לקדמם בפיוסים כאלו... וכי יעלה על הדעת שכבר אז הקפיד עליהם בלבו וחשב עליהם רעה, ואילו בפיו דיבר עמהם טובות, ונמצא שפיו ולבו לא היו שווין?! חלילה לומר כן!

יתר על כן צ"ע: אף אם נאמר שהיתה לאחים הוכחה ברורה והגיונית שיוסף אכן הפך לבו לפתע להקפיד עליהם, לשנאותם ולהשיב להם רעה, יש להתפלא מאד להיכן נעלמה כל גבורתם הרבה של האחים כפי שנתגלתה לנו בשעה שניגש יהודה ליוסף כשרצה לקחת את בנימין, איים עליו שיהרוג אותו ואת פרעה, ויחריב - בסיוע אחיו - את כל מצרים. כלום השתנה משהו מאז? האם האחים נחלשו ויוסף התחזק עד כדי כך שחוששים ממנו שירע להם ואין בכוחם להתגונן?!

יתירה מזו: אף אם נאמר שאכן היה להם סיבה מוצדקת לירא מיוסף ולא היה בידם לעשות כנגדו מאומה, [דבר שלא מסתבר כלל לאומרו], ולכן ראו צורך דחוף לפייסו ולבקש מחילתו, עדיין יש לתמוה: וכי כך מפייסים אדם שמרגישים מאויימים ממנו עד כדי סכנת נפשות?! היאך יתכן שכל הפיוס מסתכם בבקשת מחילה שלוש פעמים ותו לא, ואשר מזה לומדים חז"ל שכל פיוס לחברו אין צריך יותר מג' פעמים [אף אם אינו מוחל], והרי הפיוס כאן אינו כמו אותם פיוסים מוכרים ו"שיגרתיים" על פגיעה קלה או על הקנטה זוטרתא, אלא על חטא נורא שהתגמול עליו גובל בפיקוח נפש... ומצד הסברה [לדעת רבינו בחיי שיוסף לא מחל] פשוט שהיה עליהם לא להפסיק בהשתדלות כל אופני הפיוס האפשריים עד שיתרצה יוסף וימחל להם! [וכדמצינו אצל יעקב אבינו]

מטרת הפיוס אינה מחילת חברו אלא תיקונו העצמי

ואשר נראה לנו בביאור הענין, מהלך מחודש שעמו נוכל ליישב בס"ד את כל מה שהקשנו, והוא עפ"י מה שיש לקבוע יסוד גדול בענין "פיוס ומחילה", והוא, שכל חיוב האדם לרצות ולפייס את חברו, וחובת המחילה של חברו,

פיוס ומחילה ללא גבול...

סיפר הגאון רבי חיים סולובייצ'יק זצ"ל: רב צעיר נכנס פעם אל ביתו של אחד מגדולי הגאונים שבדור כדי לקבל ממנו סמיכה. והנה תוך כדי שיחתם בעניני הלכה, נכנסו לביתו שני בעלי דין שביקשו לערוך ביניהם "דין תורה".

לאחר שהרצו את טענותיהם, השלישו בידי הגאון סך חמשת אלפים רובל והלכו לביתם. לאחר זמן יצא גם אותו רב צעיר (בלי שקיבל מבוקשו) והלך לו. לפתע מבחין הגאון לחרדתו, שכל הכסף שהיה על השולחן נעלם ואיננו.

מיד יצא הגאון לרחובה של עיר, רץ אחרי הרב הצעיר עד שהשיגו ושאל אותו שמא לקח "בטעות" את סכום הכסף שהיה מונח על השולחן. הלה השיב בשלילה, ואותו גאון שב לביתו.

ברגע זה נכנסה הרבנית לחדרו והתלוננה על בעלה הכיזב משאיר הוא סכום כה גדול על השולחן בשעה שיושב שם איש צעיר שאינו מכירו, ואילו לא שנטלה היא את הכסף והחביאתו, הרי היה יכול אותו איש זר לקחת לעצמו את כל הכסף...

כשהבין הגאון שחשד לשוא באותו רב צעיר, יצא לחפשו בכל האיזור כדי לפייסו ולבקש ממנו מחילה. כמובן שאותו רב מחל מיד. אך הגאון לא הסתפק בזה, וכדי לרצותו, למד עמו במשך שנתיים שולחן ערוך "יורה דעה" עם כל הפוסקים עד שהיה ראוי לסמיכה, וסמכו לרבנות. ולא נתקרה דעתו עד שדאג ועזר לו לקבל רבנות חשובה באחת העיירות הגדולות.

ואף גם זאת: בכל שנה בערב יום הכיפורים, היה אותו גאון חוזר ומבקש מחילה מאותו רב, על שחשדו, וכך גם קודם פטירתו.

עובדות לבית בריסק

פיוס ומחילה על שום מה!?

סיפר הגאון רבי דב בעריש וויידענפלד זצ"ל - גאב"ד טשעבין: בשיבתו של החתם סופר היה תלמיד שאהב לקנטר את החתם סופר בקושיות שאין בהם ממש.

פעם בשעת שיעורו של החת"ס הקשה אותו תלמיד קושיה שראה בספר, כאילו היא קושייתו, אך לא ידע להציע את השאלה כראוי, כי מטרתו הייתה לקנטר. הוכיחו החתם סופר על כך בשבט פיו.

לאחר השיעור הצטער החתם סופר מאד על שהוכיחו ברבים, על כן הזמין את התלמיד לסעוד על שולחנו בשבת קודש שהיה נחשב לכיבוד נשגב, ובכך לפייסו. אך עדיין לא נחה דעתו. הוא קרא לתלמיד ולימדו כיצד להקשות את הקושיה ההיא באופן הנכון וביקשו שיחזור על שאלתו זו בשיעור הבא.

ואכן כך הוה. אותו תלמיד שוב חזר על קושייתו כפי שלימדו, ומיד נענה לו החת"ס בהכנעה ואמר לו: "האם קושיה נפלאה זו התכוונת לשאול בשיעור הקודם? אם כן לחינם הוכחתיך, אנא מחל נא לי, זו אכן קושיה עצומה..." רק אז לאחר שמובטח היה החת"ס כי אותו תלמיד נתפייס, נחה דעתו הקדושה.

בצלו חמדתני

פיוס שהצמיח ישועה...

מעשה שאירע בביתו של הגאון רבי אברהם שאג זצ"ל. יום אחד הביאו לו סכום גדול של כסף שיופקד אצלו. הגאון שהיה שקוע בתלמודו, הניח את הכסף בין דפי הספר שבידו ולאחר שסיים את עיונו בו הניחו בארון הספרים.

כעבור זמן, הגיע בעל הפקדון לבקש את פיקדונו, אך רבי אברהם לא מצא את הפיקדון. עלה חשד בלבו שמא המשרתת שעבדה אז בביתו היא שלקחה את הכסף. נאלץ רבי אברהם לשלם מכספו לבעל הפקדון.

והנה בערב פסח, כאשר ניקה רבי אברהם את ספריו מחשש חמץ, עלעל בדפי הספר אשר בו הניח את הפקדון, ונפל הכסף לפניו. כשראה זאת רבי אברהם חרה לו הדבר עד מאד על שחשד במשרתת. הוא קרא לה וסיפר לה את כל הענין, ובבכי גדול פייסה וביקש ממנה מחילה על שחשד בכשרים. ולא נתקרה דעתו עד שאמר לה כי הוא מוכן לתת לה כל מה שתבקש ממנו.

המשרתת מצידה אמרה שהיא מוחלת לו במחילה גמורה, אך הוסיפה לבקש ממנו דבר אחד: מכיון שעברו כבר חמש עשרה שנה אחר נישואיה ועדיין לא זכתה לילדים, לכן מבקשת היא ברכה להפקד בזרע של קיימא.

בירך אותה רבי אברהם והבטיח לה: לשנה הבאה לעת כזאת את נפקדת... וכך הוה! את המעשה הזה סיפרה בתה של אותה משרתת שנולדה מברכה זו, והוסיפה: "אמי השתוקקה כל חייה לבוא לארץ ישראל ולהשתטח על קברו של אותו צדיק. עתה זיכני השי"ת ובאתי למלאת רצון אמי".

עפ"י "האיש על החומה"

התנצלות ופיוס מפי רבי שלמה זלמן

פעם, בליל שבת קודש, ראו את הגאון רבי שלמה זלמן **אויערבאך** זצ"ל צועד בבית הכנסת לעבר בחור צעיר רך בשנים, ניגש אליו ולוחש לו דבר-מה באזנו.

הדבר עורר, כמובן, ענין רב בקרב הנוכחים. בירור קצר העלה, שרבי שלמה זלמן בא לחלות את פני הבחור ולבקש ממנו סליחה.

על מה ולמה? ובכן, בצהרי אותו היום, יצא הבחור הלז מן המקוה, ומתוך פזרנותו שכח שם כמה ממלבושי החול שלו.

רבי שלמה זלמן שנכח שם וראה זאת, אץ-רץ אחר הבחור כדי להסב את תשומת לבו על כך, ותוך כדי מרוצה, הטיח: "מאבד מה שנותנים לו"... (מטבע לשון המוזכר במסכת חגיגה ז. בהקשר לא מחמיא...)

לא חלפו שעות ספורות, ורבי שלמה זלמן בא, כאמור, להתנצל לפני אותו בחור ולבקש הימנו סליחה, שמא נפגע מאמרה זו.

כחו ממתקים - רלה

הם שני חיובים נפרדים לחלוטין כלפי שמיא ואינם תלויים זה בזה כלל. כי גם כשחברו מעביר על מדותיו ומוחל מיד על עוול שנעשה לו, צריך החוטא לפייסו לפחות פעם אחת. ומאידך, גם כשחברו ממשך להקפיד עליו ומסרב למחול, אין החוטא מחוייב לפייסו יותר מג' פעמים שכן מטרת הפיוס אינה המחילה של חברו **אלא התשובה והכפרה כלפי שמיא** שנעשה רק באמצעות הפיוס לחברו, שע"י הכניעה לחברו, שובר ומתקן את מדתו הרעה וגבהות לבו שגרמו לו לפגוע בחברו! ומאידך, חובת המחילה אינה בגלל הפיוס, **אלא בגין האמונה שהלה הוא רק שליח להענישו** כפי שנתחייב מן שמיא לכפרת עוונותיו [ומגלגלין חוב ע"י חייב] ועליו מוטל, איפוא, להעביר על מדותיו ולמחול.

מעתה, הבה נתבונן וניווכח שכל הנהגת האחים עם יוסף, ויוסף עם אחיו, היתה בדרך יסוד זה. דהנה אחר ש"דיבר האיש אדוני הארץ" עמם קשות (בפרשת מקץ), וערכו האחים את חשבון נפשם, הם לא האשימו את האיש ההוא ממצרים בצרתם, וגם לא ממנו היתה יראתם. את מי הם כן האשימו וממה הם באמת פחדו? הלא מפורש הוא בפסוק בו הם מתוודים "אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו בצרת נפשו... על כן באה אלינו הצרה הזאת" (מב-כא), וכפי שמפרשים הרמב"ן, **הספורנו והמלבי"ם, שהאשימו עצמם על שהתאכזרו כלפי יוסף ולא ריחמו עליו בצערו,** [אף שהדין שפסקו עליו היה צודק לדעתם].

נמצאנו למדים מהפסוק, שהאחים לא ייחסו את הגורם לצרתם לאיש ההוא במצרים [וממילא לא הוא הפחידם], **אלא לחטאם כלפי יוסף,** ושהצרה באה אליהם מדה כנגד מדה. הוי אומר: **החטא הוא שהפחידם!** וכנגדו, עם כל גבורתם, לא יכלו לעשות מאומה! [וכשסיפרו ליעקב "דיבר האיש אדוני הארץ איתנו קשות", כוונתם הפנימית היתה הלא "איש במצרים" אלא ל"אדון הארץ" הוא הקב"ה - שבאמצעות האיש ההוא - דיבר עמם קשות...]

הדבר היחיד שקבע לאחי יוסף - עשיית רצון ה' בלבד

מכאן נבין גם מדוע כאשר יהודה סבר שאין כל סיבה ל"איש ממצרים" לקחת את בנימין, ורק בעלילה בא עליהם, וכי עפ"י התורה אין כל הצדקה לעשות כן, לא היסס לאיים שיחריב את כל מצרים. **שכן הגורם הבלעדי שקבע לאחי יוסף, שבטי ייה, את הנהגתם, היה רק רצונו יתברך בלבד!**

יוצא לפי האמור, שכאשר נתוודע יוסף אל אחיו ואמר להם אל תעצבו ואל יחר בעיניכם... כי לא אתם שלחתם אותי כי אם האלקים... אף כי יתכן בהחלט שמחל להם בלב שלם, ועשה את מה שנדרש מצידו - להעביר על מדותיו, **עדיין נותרה להם החובה מצידם לפייס את יוסף ולבקש מחילתו** על אותו חטא של האכזריות שנהגו כלפיו. א"כ נשאלת השאלה: מדוע לא פייסוהו מיד?

אלא יש לומר, משום שידעו האחים כי לצאת ידי חובת "ריצוי" כדי לכפר על החטא כלפי שמיא, **צריך שיהיה פיוס כראוי** [לפי גדרי הפיוס], והיינו **מתוך בוש והכניעה ל"אח" יוסף, כפי שהיה במצב שהתאכזרו אליו** (וכפי שביאר הרמב"ם בפ"ב מהל' תשובה ה"א את דרך התשובה), ואולם עתה כאשר יוסף מתגלה אליהם לפתע **מעמדת כח של מלך** [ולא של אח נחות דרגה], חשדו, איפוא, בעצמם, שה"ריצוי" עתה עלול להיות **לא מתוך "הכניעה" לאחיהם, אלא מפאת כבוד המלכות או מפאת מורא אביהם.** על כן דחו את בקשת המחילה לזמן אחר.

עפ"י, נוכל להבין וליישב היטב מדוע אחרי מות אביהם "נתעוררו" לפתע לחשוש משנאת יוסף ומהתגמול על כל הרעה. שכן במצב העכשיו [אחרי מות אביהם], הרגישו שהגיע הזמן **לפרוע את חובת הפיוס ליוסף שנתחייבו בו זה מכבר,** וממילא חששם עתה היה **מוצדק והגיוני** שאם לא יפייסו את יוסף, אזי לא יתכפר להם חטא האכזריות, ואז **מן השמים** תהפך דעת יוסף עליהם לרעה, **בגלל אותו חטא שעדיין לא התכפר להם, מדה כנגד מדה.** [בדיוק כפי שאירע להם בשעתו, ועוררם לומר "אבל אשמים אנחנו"...]

נמצא שכמו אז - בעת ירידתם למצרים לשבור אוכל - כן גם עתה, לא ה"איש" יוסף הוא שהפחיד את האחים, **אלא הרעה שיגרום החטא שישאר, באם לא יפייסו את יוסף, הוא שהפחידם! וכנגד זה, כאמור, אין בכוונם להתגונן!** ועל כן נזדרזו לפייס את יוסף ג' פעמים מתוך הכניעה גמורה, ושלחו לומר לו "אנא שא נא פשע אחיך..." [היינו על מה שהתאכזרו ולא ריחמו עליו בצערו], וכשיצאו ידי חובתם בג' פעמים ונתכפר להם החטא גם כלפי שמיא, לא חששו יותר [וזה בין אם נאמר שהיה להם מחילה וריצוי מיוסף כדעת רבי יהודה החסיד, ובין אם לא היה כדעת רבינו בחיי] ומיושב כל מה שהקשינו.

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

"משיח'ס צייט" (=זמנו של משיח) (ב) / הרב נפתלי וינברג

ועבודה - נמצא שהרצון לדבקות יקנה לו את היסודות המנויים עליהם עומד העולם.

יודגש, שקשה לעבוד על מידת הדבקות לבד ומאוד מומלץ לקחת חברותא לצורך העניין או להצטרף לחבורה מצומצמת של עובדי השם. גם אז, העבודה תצלח אך ורק כאשר העובד יקבל זאת על עצמו בהחלטה נחושה.

בנוגע לעניינים שבין אדם לחברו, פשיטא שהמפתח הראשי הינו מידת הוותרנות. באמצעות המפתח של **לוותר, לוותר, ושוב לוותר** ניתן לפתוח את כל הדלתות הנעולות! גם המידות הקשות ביותר יישברו עם גישה זו. כך נהגו צדיקים וצדקניות משנים קדמוניות, וכך עלינו לנהוג. אין "קיצורי דרך"!!!

* * *

לגבי חלק ה"בין אדם לחברו", איננו יכולים להימנע מלשתף אתכם, קוראים נכבדים, במה שרואות עינינו:

רבים סבורים ששינוי בנושאים אלו בלתי אפשרי, או כמעט בלתי אפשרי, מכיוון שקשה מאוד לשנות את המידות. אך אנו, שעוסקים בהפצת דברי רבותינו בנושא משך שנים ארוכות, יכולים להעיד **שבלתי ניתן לתאר איזו השפעה טובה מחולל כל עיסוק בנושא**. אם חס ושלום נזלזל בשינויים שנראים בעינינו קטנים, אזי לעולם לא נגיע לשינוי המיוחל הגדול!

מורי ורבותי! עשרות אלפי אנשים, נשים וטף נחשפים לעלוני 'איש לרעהו' ולחוברות הלימוד של 'מכון אהבת אמת' הנלמדות במוסדות חינוך רבים. כל אחד ואחד שהמצב נוגע לליבו, יחשוב כיצד יכול הוא לתרום את חלקו כדי שהעלון והחוברות יופצו ביתר שאת עד שלא יהי' תינוק מדן ועד באר שבע שלא ידע שהגיע הזמן לשינוי!

כבר את תקופתו כינה מרן **החפץ חיים** זצ"ל "משיח'ס צייט" (=זמנו של משיח), ועל ימי עקבתא דמשיחא התבטא שהעשירים יפסידו את כספם "ואין עצה ותושייה לזה". המשיך ואמר החפץ חיים: "לו היו העשירים אנשי דעה, יכלו עוד עכשיו להחזיק ביותר את התורה בכספם ולעשות חסד. אחר כך יתחרטו על מעשיהם אבל לא יוכלו כבר לתקן" (חפץ חיים על התורה, פרשת בהר, מעשי למלך. הוא מבסס את דבריו על דברי הזוהר הק' שהקב"ה פודה את גזירת המוות בגזירת העניות).

מורי ורבותי! מי יכול להעריך איזו השפעה אדירה ניתן לחולל בעניינים שבין אדם לחברו אם יירתמו העשירים לעניין? הרי כעת ברור לכל שאנו מצויים סמוך לסיום הגלות - וכדברים המפורשים האלה ניתן לשמוע גם מגדולי ישראל שליט"א!

ולשומע יונעם ויתברך בכל מילי דמיטב!

בשבוע שעבר הצגנו את המשמעות ה**רעיונית** של "מיתת צדיקים" - בעקבות השובל הארוך של הצדיקים ותלמידי החכמים האדירים שהסתלקו מאתנו לאחרונה - חלקם הגדול בחטף!

השבוע נתייחס למשמעות ה**מעשית**.

בשעתו יצאו דברים נוראים מפי **מרן החפץ חיים** זצ"ל, שהינם כה אקטואליים לימינו אנו: "גלגל המאורעות סובב בימינו במהירות נוראה, עד שמתרחש בשנה אחת מה שעבר בדורות הראשונים במשך מאות שנים... כי נצטברו בשמים ממעל חשבונות מששת ימי בראשית עד זמננו. והחשבונות הללו דורש-ים תפקידים ופתרונם טרם ביאת המשיח... ועל כל אחד ואחד לסלק את חובותיו בעוד מועד. ויען כי הזמן קצר תובע הקב"ה את חובותיו מבלי שישדר לבעל חוב. הזמן ממחר במרוצתו... ועלינו לצפות לשנויים גדולים במשך זמן קצר" (חפץ חיים על התורה, פרשת בהר, מעשי למלך).

דבריו הנוראים מעניקים מבט מחודש על רצף פטירת הצדיקים אותו חווינו, שכלל שמתקרבת הגאולה מסיימים משמים את החשבונות בקצב מהיר ומזורז - כדבריו.

ברור שאנו עומדים כבר בסיום הגלות. ואגב; לגבי שנת **תשמ"ג** כתב החפץ חיים שהיא בוודאי כבר תהיה לאחר הגאולה (ביאור הלכה סי' תכח ד"ה כשראש חודש). אמנם לא זכינו לראות את הגאולה (כעתות קץ אחרים שנקבעו כזמנים המסוגלים לגאולה - אך לא **מוכרחים** - ובעקבות העוונות לא התממשו) אך הגאולה ללא ספק ניצבת מאחורי פתחינו! לגבי השנה, תשע"ב, התפרסם בשם הגר"י כדורי זצ"ל שהיא מסוגלת לגאולה - ואף מוסרים כדברים האלה בשם הגר"א.

* * *

בעמדנו בתקופה הרת גורל זו, בלתי אפשרי להיות אדישים. כל אחד חייב לתפוס את עצמו בידיים, וכך להשפיע טובה על עצמו ועל הכלל!

מול העולם הרוחני החרב, עלינו להיתפס בששת היסודות שחכמינו לימדונו שהם המקיימים את העולם: (א) **תורה** (ב) **עבודה** (תפילה) (ג) **גמילות חסדים** (ד) **אמת** (ה) **דין** (ו) **שלום**.

מכיוון שקשה לפזר את המאמץ על פני תחומים רבים, נשתדל למצות את העבודה לשני סעיפים מרכזיים: בעניינים שבין אדם למקום תהא זו "**הדבקות**" בו יתברך. ובעניינים שבין אדם לחברו תהא זו ה**וותרנות**.

הדבקות בו יתברך פירושה להשתדל לקיים את המובא בסעיף הראשון של השולחן ערוך אודות "**שויתי השם לנגדי תמיד**". ואדם שמתדבק בהקב"ה על כרחך שייצל כל רגע פנוי לתורה